

Mae-Moh Forest Plantation Management Summary

บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน สวนป่าแม่เมาะ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าแม่เมาะ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง

สวนป่าแม่เมาะ เป็นหน่วยพื้นที่โครงการปลูกสร้างสวนป่าที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ตามที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2510 ซึ่งเป็นหนึ่งในหกหน่วยสวนป่าที่ได้รับอนุมัติตามโครงการดังกล่าว หลังจากนั้นได้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักเป็นหลัก โดยการนำหลักวิชาการด้านการจัดการป่าไม้ และวนวัฒนวิทยามาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น โดยการปลูกสร้างสวนป่าในระบบหมู่บ้าน

ป่าไม้ซึ่งเป็นการผสมผสานการพัฒนาชนบท การเกษตร และระบบการปลูกสร้างสวนป่าที่ใช้ในการป่าไม้ประเทศพม่า เรียกว่า Tuangya System สำหรับหมู่บ้านป่าไม้ที่ อ.อ.ป. จัดตั้งขึ้นนั้นได้ประยุกต์ดัดแปลงให้เข้ากับสังคมไทยมากขึ้น โดยเรียกว่า Modified Tuangya System และต่อมามีการพัฒนารูปแบบการบริหารงานใหม่เพื่อรองรับการจัดการด้านสวนป่าและได้มีการกำหนดโครงการปลูกสวนป่าให้สวนป่าแม่เมาะ (และศูนย์ผลิตกล้าไม้) เป็นสวนป่าโครงการที่ 1 ซึ่งเป็นโครงการปลูกสร้างสวนป่าที่ดำเนินการด้วยทุนของ อ.อ.ป

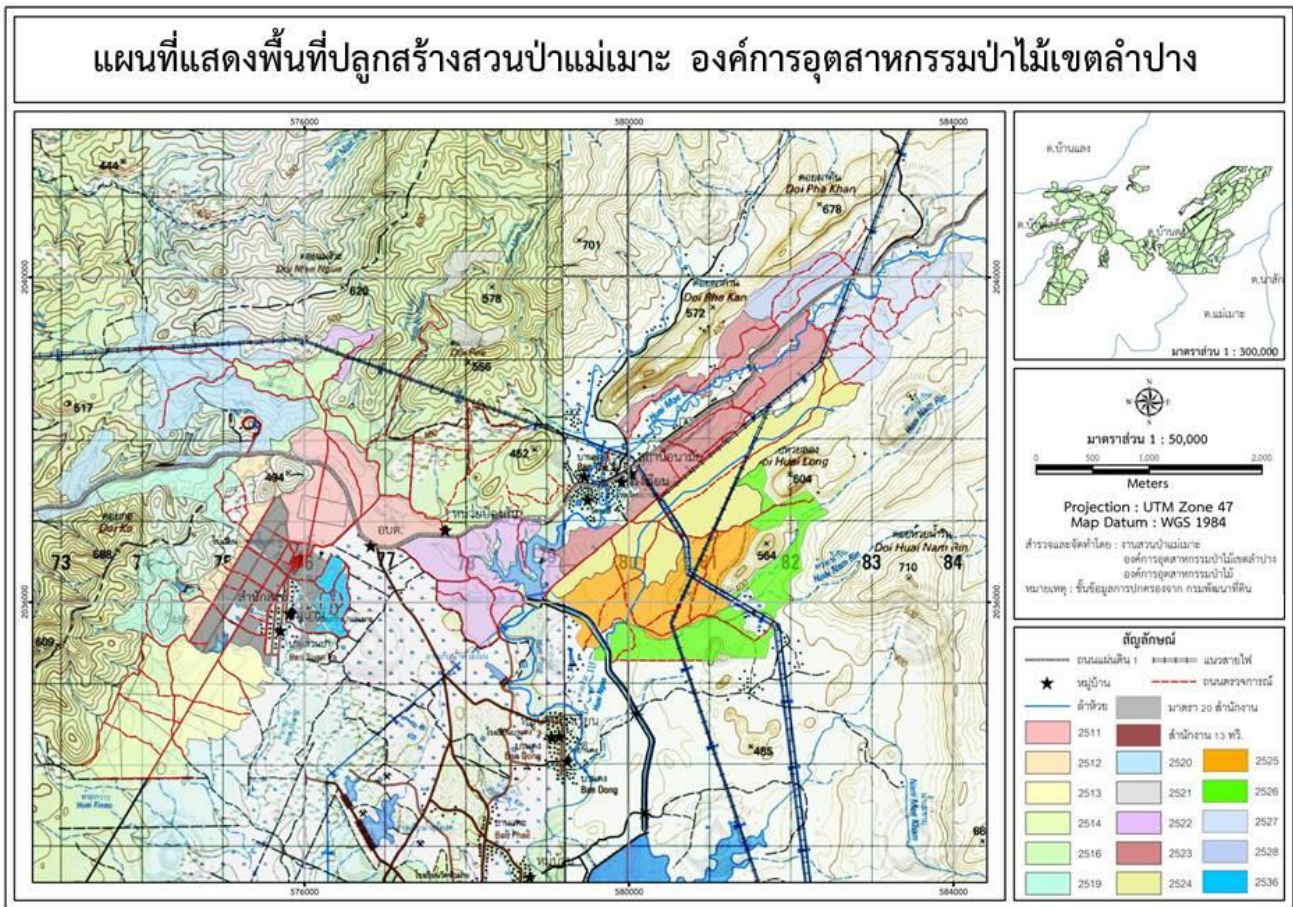
งานสวนป่าแม่เมาะ สังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง สำนักองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน ที่ตั้งสำนักงานสวนป่า เลขที่ 126 หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง พิกัด (UTM) 576618 E / 2037124 N ระยะทางห่างจากจังหวัด ลำปาง 32 กิโลเมตร ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 300 – 500 เมตร ปริมาณฝนตกทั้งปี 967.3 มิลลิเมตร อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.95 องศา ต่ำสุดเฉลี่ย 19.52 องศา (ปี 2564)

การดำเนินงานของสวนป่าได้เริ่มปลูกสร้างสวนป่าตั้งแต่ปี 2511 ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปี 2528 และได้รับอนุญาตพื้นที่เพิ่มเติมในปี 2536 จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพื้นที่สวนป่าได้ส่งมอบคืนกรมป่าไม้ในบางส่วนเพื่อจัดสรรที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ (บ้านสวนป่าแม่เมาะ) และพื้นที่บางส่วนส่งมอบเพื่อกิจการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.แม่เมาะ) ปัจจุบันมีพื้นที่บริหารจัดการโดยงานสวนป่าแม่เมาะทั้งสิ้น 13,934.00 ไร่ โดยดำเนินการปลูกไม้สักจำแนกตามแปลงปีที่ปลูก และได้รับอนุญาตจดทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามพ.ร.บ.สวนป่า 2535 ทั่วประเทศ

ในปี พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินการตามแผนการทำไม้รอบตัดฟันสุดท้าย เนื้อที่ 375 ไร่ และดำเนินการปลูกเสริมไม้สักรอบตัดฟันที่ 2 เนื้อที่ 417 ไร่ รวมทั้งบำรุงดูแลรักษาสวนป่าแปลงเก่าอายุ 2 – 4 ปี นอกจากนี้งานศูนย์ผลิตกล้าไม้ได้ดำเนินการผลิตและแจกจ่ายกล้าไม้สักและไม้กระยาเลยเพื่อแจกจ่ายให้แก่สวนป่าองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้แก่ อ.อ.ป. ด้วย

แผนที่แสดงพื้นที่การดำเนินกิจกรรมของงานสวนป่าแม่เมาะ

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน (Sustainable Forest Plantation Management System)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนโยบายมุ่งเน้นให้สวนป่าในสังกัดดำเนินการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อก้าวสู่ระบบการจัดการสวนป่าที่เป็นสากลโดยการปลูกสร้างสวนป่า คຸ້ມครองรักษาบูรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดินสวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานการผลิตไม้และบริการ ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจสู่ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาดอย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็นฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่า ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

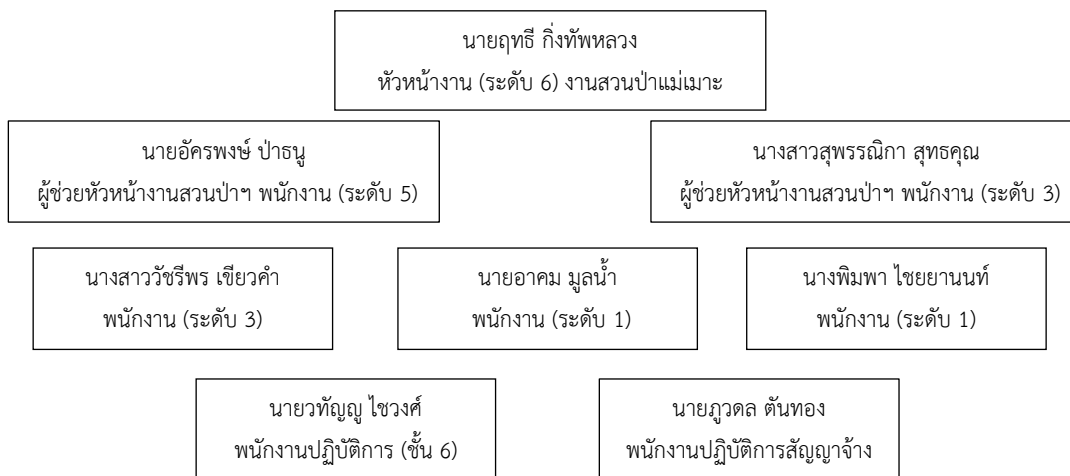
- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

- รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนป่า
- ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในสวนป่า
- อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืช และสัตว์หายากที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์
- ส่งเสริมสถานภาพด้านสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ท้องถิ่น
- สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์สูงสุดของผลผลิตไม้จากสวนป่า

อัตรากำลังการบริหารจัดการงานสวนป่าแม่เมาะ

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของงานสวนป่าแม่เมาะ

1. ด้านเศรษฐกิจ

- พื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมด 12,294.12 ไร่
- ความเพิ่มพูนเฉลี่ย (AYI) 0.56 ลบ.ม./ไร่/ปี
- ความเพิ่มพูนทั้งปีของสวนป่าฯ 6,884.71 ลบ.ม./ปี หรือประมาณ 7,000 ลบ.ม./ปี

* ข้อมูลดังกล่าว ได้จากการสำรวจปริมาณกำลังผลิตของสวนป่าแม่เมาะ ประจำปี 2562

การทำไม้ประจำปี 2565

- แปลง 2525 เนื้อที่ 226.60 ไร่ ปริมาตร 1,450.00 ลบ.ม.
  - แปลง 2544/2514 เนื้อที่ 336.92 ไร่ ปริมาตร 300.00 ลบ.ม.
- รวมทั้งหมด 1,750 ลบ.ม.

แผนการทำไม้ของงานสวนป่าแม่เมาะ ระยะ 5 ปี

ปีที่ดำเนินการ	แปลงปี	เนื้อที่ (ไร่)	ปริมาตร (ลบ.ม.)
2565	2525	222.60	1,450.00
	2544/2514	336.92	300.00
2566	2525	201.50	1,300.00
	2546/2511	588.31	700.00
	2546/2513	361.15	500.00
2567	2525	191.08	1,250.00
	2547/2513	110.66	200.00
2568	2526	220.72	1,500.00
	2547/2516	291.28	400.00
2569	2526	221.66	1,500.00
	2548/2516	187.77	150.00

การปลูกสร้างสวนป่า ประจำปี 2565

- สวนป่าดำเนินการปลูกเสริมไม้สัก (รอบตัดฟันที่ 2) แปลงปี 2565/2524 เนื้อที่ 377 ไร่ พร้อมทั้งบำรุงดูแลตามแผนการดำเนินงานจัดการสวนป่าไม้สักแปลงปลูกเสริม (รอบตัดฟันที่ 2)
- ดำเนินการบำรุงดูแลสวนป่าไม้สักแปลงเก่า และป้องกันการลักลอบขโมยไม้และบุกรุกพื้นที่ภายในเขตรับผิดชอบ เนื้อที่ 13,557.00 ไร่

แผนการดำเนินงานปลูกเสริมไม้สัก (รอบตัดฟันที่ 2) ระยะ 5 ปี

ลำดับ	ปีที่ปลูกเสริมรอบตัดฟันที่ 2	แปลงปีปลูกสร้างเดิม	พื้นที่ปลูกเสริมรอบตัดฟันที่ 2 (ไร่)
1	2565	2525	377
2	2566	2525	222
3	2567	2525	201
4	2568	2526	191
5	2569	2526	220

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

พื้นที่สวนป่าแม่เกาะมีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 300 – 350 เมตร สภาพป่าทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณแล้งและเต็งรังมีพรรณไม้ตามธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ สัก แดง ประดู่ป่า เต็ง รัง ยางพลวง ฯลฯ พืชยากรสัตว์ป่าที่พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ หมูป่า กระรอก กระแต ตุ่น แมวดาว สัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ กิ้งก่าสวน แย้ ตะกวด เต่าเหลือง และงูชนิดต่าง ๆ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่ กบนา เขียดจิก คางคกบ้าน เขียดตะปาด นก ได้แก่ เหยี่ยวชนิดต่าง ๆ ไก่ป่า นกยางเขนดง นกตะขาบทุ่ง นกปรอด นกกระปูด นกกระราง และนกเขา เป็นต้น

สวนป่าได้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์รวมกันทั้งสิ้น 1,564.76 ไร่ (รวมพื้นที่ HCVA 205.29 ไร่) คิดเป็น 11.23 % ของเนื้อที่สวนป่าทั้งหมด (13,934.00 ไร่) โดยแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ ออกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

1. พื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
2. พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)
3. พื้นที่ป่ากึ่งธรรมชาติ (Semi natural)
4. พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCVA)

ผลการตรวจสอบสถานภาพ (Status) ของแมลง พรรณพืช พันธุ์สัตว์ ที่สำรวจพบ

แมลง ไม่พบแมลงที่มีสถานภาพตาม IUCN REDLIST/THAILAND REDLIST แต่พบแมลงที่อยู่ในอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรืออนุสัญญาไซเตส (CITES) ตามบัญชีหมายเลข 2 (Appendix II) (A2) จำนวน 1 ชนิด คือผีเสื้ออุงทอง

สัตว์ป่า มีสถานภาพการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2555) มีความกังวลน้อย (least concern จำนวน 15 ชนิดเป็นสัตว์ป่ามีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable Endangered) จำนวน 1 ชนิดได้แก่เสียดาและสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered) 1 ชนิดคือ นิมหรือลัน สัตว์ป่าเพื่อการอนุรักษ์ตามเกณฑ์ของ ONEP 2005 เป็นสัตว์ป่ามีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) 1 ชนิดคือหมาจิ้งจอกใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened) 2 ชนิดคือนิมหรือลันและเสียดามีความกังวลน้อย (least concern) 1 ชนิดคือเม่นใหญ่ และเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 7 ชนิดและเป็นสัตว์ป่าสงวนตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 1 ชนิดได้แก่ เสียดา

นกป่า พบนกป่าจำนวนทั้งสิ้น 71 ชนิดเป็นนกประจำถิ่น 58 ชนิดเป็นนกอพยพเข้ามาในฤดูหนาวและประจำถิ่น 12 ชนิดเป็นนกที่เข้ามาในฤดูหนาว 1 ชนิดพิจารณาสถานภาพทางการอนุรักษ์ตามที่จัดโดย IUCN (2012) ที่พิจารณาสถานภาพสัตว์ป่าตลอดทั้งแหล่งการกระจายในธรรมชาติพบว่าเป็นนกที่มีสถานภาพเป็นกังวลน้อย (least concern) จำนวน 71 ชนิดและส่วนใหญ่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 คือมีจำนวน 65 ชนิด

สัตว์เลื้อยคลาน พบสัตว์เลื้อยคลานจำนวน 28 ชนิดสัตว์เลื้อยคลานทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น (resident) มีสถานภาพตามการจัดของ IUCN (2555) เป็น least concern จำนวน 5 ชนิดเป็นสัตว์ป่ามีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable Endangered) 3 ชนิดคือ งูจงอางงูหลามและเต่านาสถานภาพของสัตว์ป่าเพื่อการอนุรักษ์ตามเกณฑ์ของ ONEP 2005 เป็นสัตว์ป่ามีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) 1 ชนิดคือเต่านาใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened) 1 ชนิดคือแย้

พรรณพืช นอกจากไม้สัก สามารถพบพรรณพืชที่เป็นอาหารให้กับชุมชนโดยรอบได้หลากหลายชนิดเช่น มะกอกป่าสลิบบุกอีรอกลายแคหัวหมูแคหางค่างเพกาสมอพิเภกคาแสดเสี้ยวป่ากระบกจิกนาจี่ป่าปอปิดมะเดื่อปล้องมะเดื่อหอมกล้วยผามะขามป้อมเม่าไข่ปลาพุทราป่าตะขบป่าตะคร้อพ้อคำตีเม็ยกระเจียวขาวข้าป่าและเปราะต่างกลุ่มไม้ไผ่ เช่นไผ่ข้าวหลามไผ่ซางไผ่บงไผ่ป่าและไผ่ไร่ (ตามผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่าแม่เกาะสำรวจโดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2559)

พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (HCVA)

หมายถึง พื้นที่ที่มีคุณค่าด้าน ชีววิทยา นิเวศวิทยา สังคม หรือวัฒนธรรมซึ่งคุณค่าเหล่านี้ถือว่ามีความโดดเด่นและมีความสำคัญยิ่งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคหรือในระดับโลก ซึ่งคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูงนี้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการคุ้มครอง รวมถึงต้องสร้างมาตรการหรือแผนเพื่อการจัดการและติดตามเพื่อให้แน่ใจสิ่งที่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในสถานภาพ HCV นั้นยังคงอยู่หรือได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

จากการสำรวจและลงความเห็นกับชุมชนในการกำหนดพื้นที่ HCV ในพื้นที่สวนป่าแม่เกาะ ได้แบ่งพื้นที่ HCV แต่ละประเภทความสำคัญ ดังนี้

1. HCV 1.3 Endemic species: พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ประจำถิ่น
2. HCV 5 Basic needs of local communities: ฝายท่าสี่
3. HCV 6 Cultural identity of local communities: สุสานหอยและพื้นที่อนุรักษ์ดอยผาก้าน

การจัดการและการตรวจติดตาม

HCV (พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง)	Threats Analysis (การค้นหาลภัยคุกคาม)	HCV Management (แนวทางการจัดการพื้นที่)	HCV Monitoring (การตรวจสอบติดตาม)
1.3 - Endemic species (พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ประจำถิ่น) : ต้น ไก่ป่า และอีเห็น	- การลักลอบล่าสัตว์เพื่อนำไปจำหน่าย - การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า	- ปิดป่าประกาศห้ามลักลอบล่าสัตว์ - ประชุม อธิบาย สร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมือกับราษฎร ถึงความสำคัญของการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์ประจำถิ่น - ประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อกำชับ และขอความร่วมมือกับราษฎร ในด้านการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ประจำถิ่น	- จัดเจ้าหน้าที่สวนป่า ตรวจลาดตระเวนพื้นที่ HCV พร้อมบันทึกรายละเอียดหากพบการกระทำผิด ความถี่เดือนละ 1 ครั้ง
5. - Basic Need of local communities (พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต และปัจจัยพื้นฐาน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ อาหาร ยารักษาโรค สมุนไพร และไม้ฟืน) : พื้นที่ขอบอ่างเก็บน้ำท่าสี่	- การทำไม้โดยรอบริมสองฝั่งลำห้วย บริเวณรอบฝายและรอบอ่างเก็บน้ำ - การทิ้งขยะ และใช้สารเคมี - การแผ้วถางบริเวณรอบฝาย - การชะล้างพังทลายของหน้าดิน - การลักลอบตัดไม้บริเวณรอบฝาย	- ปิดป่าประกาศห้ามตัดไม้ทำลายป่า และห้ามแผ้วถางพื้นที่ ห้ามทิ้งขยะ และห้ามใช้สารเคมี - ประชุม อธิบาย สร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมือกับราษฎร ถึงความสำคัญของการอยู่ของฝาย - ประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อกำชับ และขอความร่วมมือกับราษฎรในการอนุรักษ์ - จัดกิจกรรมปลูกป่าเสริม โดยเลือกชนิดพันธุ์ประจำถิ่น - ห้ามสวนป่าทำไม้ในบริเวณรอบฝาย - ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชคลุมดินบริเวณรอบฝาย	- จัดเจ้าหน้าที่สวนป่า ตรวจลาดตระเวนพื้นที่ HCV พร้อมบันทึกรายละเอียดหากพบการกระทำผิด ความถี่เดือนละ 1 ครั้ง

HCV (พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง)	Threats Analysis (การค้นหายุคคุกคาม)	HCV Management (แนวทางการจัดการพื้นที่)	HCV Monitoring (การตรวจสอบติดตาม)
6 - Cultural identity of local communities	<ul style="list-style-type: none"> - การแผ้วถางเพื่อครอบครองพื้นที่ - การทำไม้ของสวนป่า - การจุดไฟเผาป่า 	<ul style="list-style-type: none"> - ปิดป้ายประกาศห้ามแผ้วถางและห้ามครอบครองพื้นที่ - ประชุม อธิบาย สร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมือกับราษฎร ถึงความสำคัญของอยู่ของสุสานหอย - ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เพื่อตรวจสอบป้องกัน - ประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อกำชับ และขอความร่วมมือกับราษฎรในด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าธรรมชาติ - ห้ามสวนป่าทำไม้ในบริเวณดังกล่าว 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเจ้าหน้าที่สวนป่า ตรวจสอบลาดตระเวนพื้นที่ HCV พร้อมบันทึกรายละเอียดหากพบการกระทำผิด ความถี่เดือนละ 1 ครั้ง

ผลการตรวจติดตาม จากการสำรวจตรวจติดตามไม่พบความเสียหาย และผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมของทางสวนป่าแม่เมาะ และจากปัจจัยภายนอก ต่อพื้นที่ HCV แต่อย่างใด แต่มีแนวโน้มของไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งงานสวนป่าฯ ได้จัดทำแผนการป้องกันไฟป่า โดยการทำแนวกันไฟ และตรวจตราป้องกันพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเป็นพิเศษ

พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (HCV) แต่ละประเภท

พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value Area : HCV)

HCV 6 : Cultural identity of local communities พื้นที่อนุรักษ์ติดอยผากัน ดอยผากันเป็นบริเวณที่พบภาพเขียนสีของมนุษย์ยุคโบราณ มีอายุประมาณ 6,000 - 12,000 ปี เนื่องจากพื้นที่สวนป่าอยู่ใกล้กับบริเวณดังกล่าว จึงได้กันพื้นที่บางส่วนเพื่อการอนุรักษ์ เนื้อที่ประมาณ 11.45 ไร่

ดอยผากัน
ภาพเขียนสีโบราณ

สวนป่าแม่เมาะ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง

พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value Area : HCV)

HCV 6 : Cultural identity of local communities สุสานหอยในเขตแปลงปี 2522 สุสานหอย เป็นซากฟอสซิลหอย อายุประมาณ 30 ล้านปี ชุมชนในบริเวณรอบสวนป่า ต้องการให้ทางสวนป่าอนุรักษ์พื้นที่บริเวณนี้ไว้ เนื้อที่ประมาณ 6.84 ไร่

สุสานหอย พบซากฟอสซิลหอย
กระจายอยู่ในพื้นที่

สวนป่าแม่เมาะ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง

พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value Area : HCV)

HCV 5 : Basic Need of local communities อ่างเก็บน้ำทำสี
สวนป่ากำหนดเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงเนื่องจากเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ ชุมชนใช้ประโยชน์จากน้ำเพื่อการอุปโภคและจับสัตว์น้ำ และยังเป็นแหล่งน้ำของสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง สวนป่าได้พิจารณาและเห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของสวนป่า จึงได้กันพื้นที่ ในเขตสวนป่าตามทีแสดงในแผนที่ เพื่อการอนุรักษ์

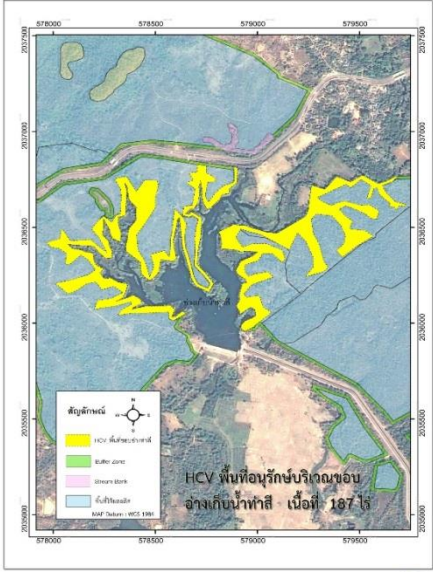
อ่างเก็บน้ำทำสี

หมายกำหนดเขตพื้นที่ HCV

ร่วมกับชุมชนในพื้นที่ HCV

HCV พื้นที่อนุรักษ์บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำทำสี เนื้อที่ 187 ไร่

สวนป่าแม่เมาะ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (SITE INSPECTION) ก่อนการทําไม้

จากการสำรวจพื้นที่ด้วยเครื่องมือแบบการสำรวจ Site Inspection ก่อนการทําไม้ของแปลงทําไม้สวนป่าแม่เมาะ ไม่พบพืชพรรณ และสัตว์ที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งพื้นที่ HCV บริเวณพื้นที่แปลงทําไม้และทางงานสวนป่าแม่เมาะ ได้กำหนดแนวทางการจัดการเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

1. กำหนดแนวกันชน (Buffer Zone) หรือไม้ใกล้ทางตรวจการ
2. ละเว้นการทําไม้บริเวณพื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank) รวมถึงปลูกเสริมไม้ป่า เช่น ประดู่ แดง มะค่าโมง และต้นไผ่ในพื้นที่
3. สร้างฝายดักตะกอน และชะลอความชุ่มชื้น บริเวณลำห้วยที่อยู่ในพื้นที่ทําไม้ รวมทั้งบริเวณใกล้พื้นที่ทําไม้
4. การเหลือดันไม้ไว้ในบริเวณพื้นที่ ที่เสี่ยงต่อการพังทลายของดิน
5. จดเว้นการตัดถนนป่าไม้ใหม่ รวมทั้งระมัดระวังเมื่อจำเป็นต้องสร้างถนนป่าไม้

3. ด้านสังคม

ที่ตั้งสำนักงานและพื้นที่บริหารจัดการของสวนป่าแม่เมาะ ตั้งอยู่ในเขตปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านดง โดยการดำเนินกิจการของสวนป่า ได้มีการจ้างเหมาแรงงานซึ่งอยู่ในพื้นที่ เพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชนรอบสวนป่า ทั้งนี้งานสวนป่าได้จัดสวัสดิการต่างๆที่เหมาะสมแก่การทำงานในแต่ละประเภท เช่น อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย การจัดประกันภัย ชุดปฐมพยาบาลตามกฎหมายกระทรวง เป็นต้น ซึ่งครอบคลุมและเพียงพอต่อความต้องการในงานแต่ละประเภท

การสำรวจชุมชนพื้นเมืองท้องถิ่นหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ชนเผ่า มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันผลกระทบจากการดำเนินกิจการสวนป่า และสนับสนุนส่งเสริมความเป็นอยู่ของกลุ่มดังกล่าว โดยได้สืบค้น สืบหาข้อมูลจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย เพื่อให้ผลสรุปที่ได้ถูกต้อง ครอบคลุม และไม่มีการตกหล่น ซึ่งได้แก่

1. เว็บไซต์แสดงที่ตั้งของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย
2. หน่วยงานราชการ ได้แก่ อำเภอ (ภูมิภาค), ตำบล (ท้องถิ่น), และที่เกี่ยวข้อง
3. กลุ่มสมาชิกในชุมชนรอบพื้นที่สวนป่า โดยเฉพาะผู้สูงอายุ

จากการสำรวจสามารถสรุปผลได้ว่า “ไม่พบว่ามีชุมชนพื้นเมืองท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนเผ่า” ที่อาศัยหรือเคยอาศัยในบริเวณพื้นที่บริหารจัดการของสวนป่าแม่เมาะ

การจ้างงานของสวนป่าแม่เมาะ ประจำปี 2564

สวนป่า	จำนวน (คน)			ค่าจ้าง (บาท/ปี)		
	พนง	จ้างเหมางานอื่นๆ	จ้างเหมา	เงินเดือน	จ้างอื่นๆ	ค่าจ้างเหมา
งานสวนป่าแม่เมาะ	8	6	80	2,364,870.00	684,000.00	5,579,418.50
รวมทั้งสิ้น				8,628,288.50.-		

นโยบายด้านสังคมของงานสวนป่าแม่เมาะ

1. พิจารณาจ้างแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นใกล้ๆสวนป่าเป็นอันดับแรกและกำหนดค่าจ้างแรงงานด้วยความเป็นธรรม
2. มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงาน
3. ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
4. ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน
5. สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา
6. จำหน่ายไม้สักของสวนป่าประมาณ 30% ให้กับชุมชนท้องถิ่นและหมู่บ้านป่าไม้
7. สร้างโครงการความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น
8. ส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมไม้ต่อเนื่อง
9. มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น
10. มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น
11. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

ภาพการร่วมกิจกรรมทางสังคม กับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าฯ

เข้าร่วมประชุมประจำเดือนหัวหน้าส่วนราชการ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ให้ความอนุเคราะห์กล้าไม้แก่ ชุมชน หน่วยงาน และสถานศึกษา เพื่อเป็นการสนับสนุนการปลูกป่าในโอกาสต่างๆ

จัดตั้งจุดบริการประชาชนในช่วงเทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสวนป่า แก่นิสิตสาขาภาควิชาวนวัฒนวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ร่วมสนับสนุนกิจกรรมหมู่บ้านโดยรอบสวนป่า

ถวายน้ำดื่มและภัตตาหารให้วัดป่าแสงธรรมวนาราม หมู่บ้านสวนป่าแม่เมาะ

กระบวนการค้นหาผู้มีส่วนได้ - ส่วนเสีย

โครงการส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกไม้เศรษฐกิจโดยงบประมาณจากภาครัฐ

แผนการจัดการสวนป่า ระยะยาว 5ปี

ลำดับ	รายละเอียด	2563	2564	2565	2566	2567
1.	ด้านเศรษฐกิจ					
	- แผนการทำไม้ (ลบ.ม.)	1,500	2,100	1,750	2,500	1,450
	- แผนการปลูกเสริมฯ (ไร่)	384.00	419.00	375.00	222.60	201.50
2.	ด้านสังคม					
	- กรมธรรม์อุบัติเหตุ (ปีละ)	1	1	1	1	1
	- ประชุมหารือร่วมกับชุมชน(ครั้ง)	1	1	1	1	1
	- มวลชนสัมพันธ์(ปีละครั้งเป็นอย่างน้อย)	≥1	≥1	≥1	≥1	≥1
	- การจ้างแรงงาน (%)	100	100	100	100	100
3.	ด้านสิ่งแวดล้อม					
	- พื้นที่ HCV (จุด)	3	3	3	3	3
	- พื้นที่อนุรักษ์ (ไร่)	823.631	823.631	823.631	823.631	823.631
	- ต้นไม้อนุรักษ์ (ต้น)	9	9	9	9	9
	- การประเมินคุณภาพ ดิน แหล่งน้ำ (ครั้ง)	2	2	2	2	2
	- Site Inspection(ครั้ง/ปี/กิจกรรม) ก่อนและหลังทำไม้/แปลงปี	2	2	2	2	2

ผลการดำเนินงานของสวนป่า ปี 2564

1. ด้านเศรษฐกิจ

ผลการทำไม้ แพลง 2525 ปริมาตร 1,883.74 ลบ.ม. มีการจำหน่ายไม้ให้กับราษฎร ประชาชนทั่วไปเพื่อให้ได้ใช้ไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย สร้างรายได้ให้กับสวนป่าแม่เมาะ 7.5 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายเป็นค่าจ้างเหมาแรงงาน เป็นเงินประมาณ 1.9 ล้านบาท

ด้านการปลูกเสริมไม้สัก (รอบตัดพื้นที่ 2) ปลูกเสริมไม้สักหลังการทำไม้ 417 ไร่ จ้างเหมาแรงงาน 1.2 ล้านบาท

ดูแลรักษาสวนป่าแปลงเก่า ใช้งบประมาณในการปลูกป่า บำรุง ดูแลรักษา จ้างเหมาแรงงาน 1.3 ล้านบาท

2. ด้านสิ่งแวดล้อม งานสวนป่าแม่เมาะ ดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนการจัดการ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมการส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ การสำรวจผลกระทบก่อนและหลังทำไม้ (site inspection) การตรวจติดตามต้นไม้อนุรักษ์ การป้องกันไฟป่า การอนุรักษ์พื้นที่สองฝั่งลำห้วย พื้นที่แนวเขตป้องกันรอบนอก พื้นที่ป่ากึ่งธรรมชาติมีการควบคุม กำจัดสารเคมีและของเสียต่าง ๆ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราป้องกันรักษาพื้นที่ HCV และพื้นที่ของสวนป่าแปลงปีต่างๆ

3. ด้านสังคม มีกิจกรรมด้านการบริการสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่น การทำประกันชีวิตกลุ่มให้คนงานการฝึกอบรมคนงานด้านความปลอดภัยต่าง ๆ การจัดรายการวิทยุให้ความรู้และส่งเสริมการปลูกป่า เป็นต้น การจ้างแรงงานชุมชนรอบสวนป่าทำให้ชุมชนมีงานทำและมีรายได้ โดยมีค่าใช้จ่าย ด้านสังคม เป็นจำนวนเงินประมาณ 5 ล้านบาท ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ทั้งสามด้านโดยสรุป มีความสำเร็จ และยั่งยืน ตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ทุกประการ

วิสัยทัศน์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

“เป็นผู้นำการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้จากป่าปลูกในปี 2565”

ติดต่อสอบถาม: สำนักงานสวนป่าแม่เมาะ หมู่ 7 ต.บ้านดง อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ 52220

Email address : maemoh@windowslive.com